

Çocuklara toplum kuralları nasıl öğretilir?

Sosyal bir varlık olarak insan, içinde yaşadığı toplum ile uyumlu ve barışık olmak ister. Çevresindekilerle sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, saygı görmesi, iyi bir arkadaş dost, insan olarak adlandırılması ise sergilediği davranışları ile mümkündür. Genel olarak görgü kuralları olarak ifade edilen bu davranışlar ise içselleştirilen düşüncelerle mümkündür. **DBE Davranış Bilimleri Enstitüsü Psikolog Ayşegül Moral**'den çocuklarda toplum ve görgü kuralları algısının nasıl oluştuğuna dair bilgiler aldık.

Berna PAŞAHAN

Anne babalar doğumundan itibaren çocuklarının zihinsel, psikolojik ve fiziksel gelişimleri ile yakından ilgilenirler. Hâlbuki sağlıklı bir gelişim, bunların yanı sıra sosyal gelişimi de aynı derecede kapsamaktadır. Fakat okul çağında problem yaşayana kadar ebeveynler çocukların bu ihtiyacı üzerine çok fazla düşmeyebilmekte, daha küçük yaşlarda ebeveynlerin destekleriyle sosyal ortamlara adapte olabilen çocuklar, okula kayıt olmaları ile birlikte büyük sıkıntılar yaşayabilmektedirler.

Toplum kuralları erken yaşta öğretilbilir

Toplum ve görgü kurallarını bilmemek ve bunlara göre hareket etmemek, sosyal iletişimi en çok etkileyen durumların başında gelmektedir. Çünkü bireyin bir toplumun içinde yer alabilmesi ve kabul görmesi bu yazısız kuralları uygulayabilmesi sonucunda gerçekleşir. Toplum ve görgü kuralları da diğer kurallar gibi çok küçük yaşlardan itibaren öğretilmeye başlanmalıdır. Çocuk bu kazanımlarını hayatının her dönemi içerisinde geliştirip kullanmaya devam edecektir. Küçük yaşlardan itibaren öğrenilmeye başlanan bu kurallar bireylerinin ileride buldukları topluluklara daha kolay adapte olmalarına ve onaylanıp kabul görmelerine yardımcı olacaktır. Toplumdan topluma değişebilecek kurallar olsa da, genel olarak görgü kuralları kişiler arası iletişimin temelini oluşturmaktadır.

Her tür temel eğitim gibi toplum ve görgü kuralları eğitimi de ailede başlar. Çocukların çevrelerinde olup biteni dikkatli bir şekilde kaydettiklerini unutmamak bu noktada aileye yardımcı olacaktır. Ebeveynlerin çocuklarına toplum ve görgü kurallarını öğretmek için öncelikle kendilerinin bu kuralları bilerek bunlara göre davranıyor olması en iyi öğretme biçimidir. Sosyal uyum konusunda yapılan çalışmalarda ebeveynlerin davranışlarının önemi ortaya çıkmıştır. Demokratik bir ortamda, sevgi ve saygı çerçevesi içerisinde yetişen çocuklar gelecekte de saygı görüp saygı gösterdikleri gibi sağlıklı insan ilişkilerine sahip, özdenetim becerileri yüksek bireyler olarak yetişmektedirler. Çocukların toplumda sergiledikleri davranışlar, ana babaların tavır ve davranışlarına yakın olacaktır. Bu sebeple çocuklarının nasıl davranmalarını istiyorlarsa, ebeveynlerinde toplum içerisinde o şekilde davranışlar sergilemeleri önemlidir.

Olumlu davranışları öne çıkarılmalıdır

Çocuğa kuralları öğretmek, model olmanın yanı sıra olumlu davranışların desteklenmesi ve olumsuzların düzeltilmesiyle de gerçekleşmektedir. Tutarlı olup, çocuğu olumlu davranışlara yönlendirmek, örnek davranışlar sergilemekle birlikte düşünülmelidir. Bunlara ek olarak ebeveynler çocuklarına bu kuralları öğretirken kendi aralarında da tutarlı olmaları önemli rol oynar. Ebeveynlerin tepkilerinin veya ödülleri ortüşmesi, çocuğun neyi yapıp neyi yapamayacağı konusunda daha net sınırlar belirlenmesine yardımcı olacaktır.

Bazen çocuk ebeveynlerinden öğrendiklerinin dışında farklı davranışlar da sergilemeye çalışacaklardır. Böylelikle yakın çevresinin kendisini ne kadar tolere edebi-

Uyulması gereken toplum ve görgü kuralları nelerdir?

- İki kişi konuşurken araya girilmemelidir.
- “İyi günler”, “Teşekkür ederim”, “Lütfen” gibi sözcükler iletişimde kullanılmalıdır.
- Toplu taşıma araçlarında yaşlılara, hastalara, hamilelere yer verilmelidir.
- Topluluk içinde kulaktan kulağa konuşulmamalıdır.
- Kişilere "Bu" diye hitap edilmemelidir.
- Merdivenlerin sağından inilip; sağından çıkılmalıdır.
- Hapşırırken ağız kapatılmalıdır.
- Kapı çalınarak içeri girilmelidir.

Ebeveynlerin çocuklarına toplum ve görgü kurallarını öğretmek için öncelikle kendilerinin bu kuralları bilerek bunlara göre davranıyor olması en iyi öğretme biçimidir.

leceğini de ölçmeye çalışır. Bu da çocuğa kendisinin hangi davranışlarla sosyal hayatta yer alabileceğine dair önemli ipuçları verecektir.

Sonuç olarak, diğer bütün bilgi ve becerilerde olduğu gibi toplum ve görgü kurallarının temelleri de küçük yaşlardan itibaren ailede atılmalıdır. Ebeveynlerin hem kendi aralarında hem de sosyal çevrelerinde uyguladıkları görgü kuralları çocukların da bu kuralları öğrenmeleri açısından referans noktası olacaktır. Yeri geldiğinde doğru davranışları nedenleri ile birlikte anlatıyor olmak çocukların bu kuralları öğrenmesine yardımcı olacaktır.

Aileler neler yapmalıdır?

- Öncelikle toplum ve görgü kurallarına uyan bir ebeveyn modeli olmalıdır.
- Neden bu kurallara uyulması gerektiği anlatılmalıdır.
- Bu kurallara uyanın sağlayacağı sosyal katkılar konusunda bilgi verilmelidir.
- Uyduğunda ise takdir edip, olumlu geri bildirim vererek desteklenmelidir. ■